

Pravila

kranjske deželne preskrbovalnice za starost.

§ 1.

Od vojvodine Kranjske ustanovljeni zavod za zavarovanje starostnih rent se imenuje „*Kranjska deželna preskrbovalnica za starost*“.

§ 2.

Namen zavodu je omogočiti, da bodo v deželi Kranjski rojene ali stalno naseljene osebe v starosti in onemoglosti po ceni preskrbljene, ne da bi bile primorane, redno prispevke plačevati.

§ 3.

Zavarovanje obsega dosmrtno prihodke (rente), ki postanejo plačilni, ko dovrši oseba, kateri v prid se je sklenilo zavarovanje (upravičeni prejemnik), najmanj 50 let ali, če zahteva, tudi tedaj, kadar morebiti prej obnemore za delo (§ 7.). Starost za prejemanje rente določi zavarovavec.

§ 4.

Upravičeni prejemnik mora tedaj, ko se sklene zavarovanje, redno stanovati v kronovinah in deželah, zastopanih v državnem zboru.

§ 5.

Zavarovati se sme vsaka oseba, zoper katero ne govorita § 2. in 4., in ki ni prestopila 60. leta.

§ 6.

Vsak zavarovavec sme, dokler traja zavarovanje, dati vsako svojo vlogo prepisati za nastop rente na starost med 50 in 70 leti, ki pa mora doteči najmanj pet let po prepisu. Ob premembi je plačati stroške za prepis in preračun.

Zavarovavec sme dalje, ako umrje upravičeni prejemnik, zahtevati, da se prepíše prva vloga, ki jo je on sam za tega vplačal, v enem letu po smrti njegovi na katerokoli drugo osebo proti povračilu dotičnih manipulacijskih stroškov in poštne.

§ 7.

Vsak upravičeni prejemnik ima pravico, ako pred časom stalno obnemore, toda brez svoje krivde ter ne v vojaški službi, in to onemoglost dokaže z izpričevalom uradnega zdravnika, zahtevati, da se mu izpremeni starostna renta, ki bi bila morda pozneje plačilna, v rento za onemoglost, ki jo takoj začne uživati.

Ta renta za onemoglost se tako odmeri, da se cela časovna vrednost zavarovanja vzame kot enkratna vloga za rento onemogle osebe.

§ 8.

Najvišja renta, ki se sme zavarovati za upravičenega prejemnika, znaša 800 kron vrednote, določene v zakonu z dne 8. avgusta 1892. l., drž. zak. št. 126.

Kadar za upravičenega prejemnika vplačani prispevki z ozirom na izvoljeno starost za nastop rente računsko presegajo določeno rento, se na to opozorita upravičeni prejemnik in zadnji vložnik in

opomnita, da se sprejmo daljnji prispevki za tega upravičenega prejemnika le tedaj, če se nastopna starost, kolikor dopuščajo pravila, zniža in s tem renta spravi do največjega zneska, ki je dovoljen po pravilih. Kadar to ni mogoče, ali kadar tega ne želita upravičeni prejemnik ali zadnji vložnik, se brez obresti povrneje vloge, ki so se vplačale nad zavarovalni znesek.

§ 9.

Zavod ima sedež v Ljubljani. On sme v vojvodini Kranjski ustanavljati agenture.

§ 10.

Zavod je osnovan po načelu vzajemnosti.

§ 11.

Dežela Kranjska plačuje upravne stroške za zavod, toda ti stroški ne smejo na leto znašati nad 2000 gl.

§ 12.

Zavod je ustanovljen za neomejen čas.

§ 13.

Javna naznanila tega zavoda se razglašajo na uradnih deskah kranjskih občin.

§ 14.

Zavarovanja se sklepajo v vrednoti, ki je veljavna v Avstriji.

§ 15.

Udje zavodovi so zavarovavci. Da postane kdo ud, mora oddati pismeno izjavo o pristopu in plačati prvo vlogo.

Udje smejo biti le samosvoje in pravniške (juristične) osebe ali njih zakoniti zastopniki.

S podpisom izjave o pristopu se zavežejo, da se podvržejo pravilom in pa njih premembam v dobi zavarovalne pogodbe, ter da bodo priznavali odločbe in odredbe, ki jih bodo izdajali organi tega zavoda v svojem področju.

§ 16.

Izjava o pristopu mora obsegati:

1. Krstno ime in priimek, stan in natančen naslov zavarovavčev.
2. Krstno ime in priimek, rojstni kraj, domovinsko občino, stanovališče in posel upravičenega prejemnika.
3. Leto, mesec in dan njegovega rojstva (izpričano z uradnimi rojstnimi dokazili).
4. Leto starosti upravičenega prejemnika, konec katerega naj začne prejemati rento.
5. Znesek prve vloge, ki ne sme znašati izpod 10 kron.

§ 17.

Zavodove obveznosti so določene edino le po vsebini zavarovalne listine in pripisov, ki se napravijo v nji po pismenem naročilu.

Drugi izvod (duplikat) namesto pokvarjene ali izgubljene police izda zavod na stroške prositelja za drugopis šele tedaj, kadar je dal ta po c. kr. deželnem sodišču v Ljubljani amortizovati izvirnik. Zavod sme opustiti amortizacijo pokvarjenih polic.

Kadar ne znašajo vse za upravičenega prejemnika vplačane vloge toliko, da bi na podstavi njih zneska imel v dospeltem času pravico do najmanj 24 kron letne rente, tedaj ima zavod izplačati dotično primerno glavnico.

Ta se odmeri v starosti 50 let s 14·0 kratno

55 " z 12·4 "

60 " " 10·6 "

65 " " 9·0 "

in v starosti 70 " s 7·4 " zavarovano rento.

Tistim upravičenim prejemnikom, ki obnemorejo, predno dovrše 25. leto življenja, se izplačajo v vsakem slučaju vloge, ki so bile zanje vplačane, toda brez obresti.

03005557

§ 18.

Pri odmeri z vloge pridobljene rente se vzame v podstavo tista starost, ki ustreza tistemu rojstnemu dnevu upravičenega prejemnika, kateri je najbližji dnevu prve vloge.

Za vložni dan se šteje tisti, katerega je bila vloga vplačana pri zavodovi blagajnici ali pri dotičnem opravitelju, oziroma dan poštnega pečata, kadar se vloga pošlje po pošti ali po poštni hranilnici.

§ 19.

Če zavod zve, dokler je oseba zavarovana, ali ko nastopi čas za prejemanje rente, da je bila starost upravičenega prejemnika ob oddaji izjave za pristop v škodo zavodu napačno naznanjena, tedaj se renta zniža po razmerju tarifne premije za naznanjeno in pravo starost.

Kadar se je vsled napačno povedane starosti odmerila prenizka renta, tedaj se ne izpravi renta za vloge, ki so bile vplačane do izkazane zmote.

§ 20.

Zavarovalna pogodba izgubi veljavnost:

1. Če zavod v prvih petih letih zavarovanja more dokazati, da je zavarovavec prizvižal zavarovanje z neresničnimi ali nepopolnimi podatki, ki se ne tičejo starosti. Če je prevara sodno dokazana, ostane ta ničnostni vzrok v moči tudi za ves poznejši čas.

2. Če donese upravičeni prejemnik v dokaz svojih pravic ali za prejem plačila ponarejena dokazila.

3. Če se upravičeni prejemnik zaradi nepolitičnega hudodelstva obsodi v ječo nad leto dni ali na smrt.

V prvih dveh primerih prestane z razveljavljeno zavarovalno pogodbo vsaka zaveznost zavodova, v zadnjem primeru pa mora celo časovno vrednost police izplačati.

§ 21.

Predno nastopi zavarovani dogodek, mora upravičeni prejemnik takoj obvestiti zavod in mu zaradi ugotovitve svojih terjatev izročiti:

1. polico,

2. zakoniti krstni ali rojstni list (omožena ženska tudi poročni list), ako teh dokazil ni že prej donesel,

3. zakonito potrdilo o življenju.

Po ugotovitvi se zavarovani zneski takoj nakažejo v izplačilo po določenih police.

§ 22.

Vse pravice iz police zastare:

a) Če jih upravičeni prejemnik pri zavodu ni zglašil v enem letu potem, ko so nastale, ali če jih ob dokazanem nezakrivljenem zadržku ni zglašil v enem letu po prestanku zadržka, v tem primeru pa najkasneje ne v petih letih potem, ko so dospele,

b) če jih najkasneje v enem letu potem, ko jih je zavod zavrnil, ni spravil pred pristojno sodišče.

Že v izplačilo nakazani zneski, ki jih upravičeni prejemnik ne potegne v petih letih potem, ko je bil obveščen o njih ugotovitvi, zapadejo zavodu.

§ 23.

Upravno leto se sklada s koledarskim letom. Ako začne zavod poslovati po 1. dne marcija meseca, neha prvo upravno leto z dnem 31. decembra meseca prvega naslednjega koledarskega leta.

§ 24.

Razen računске reserve za premije, reserve za prenose in škode ima zavod te-le zaklade:

1. Varnostni zaklad, ki je namenjen v pokritje obratnih primanjkljajev, kateri se ne zalagajo iz katerega posebnih rezervnih zakladov, oziroma se ne morejo iz njih založiti.

2. Zaklad za kurzno nestanovitnost, ki ga je (pred varnostnim zakladom) rabiti v pokritje izgub, izvirajočih iz kurznih izprememb.

3. Izboljševalni zaklad, katerega dohodke mora zavodov kuratorij (§ 37., odst. 2.) uporabljati za zmanjševanje premij ali zviševanje rent upravičenih prejemnikov, ki so posebno potrebni ali ki so pred časom onemogli za delo.

O porabi teh zakladov mora kuratorij vsako leto poročati deželnemu zboru ob rednem zborovanju.

§ 25.

Izboljševalni zaklad se sme v poravnavo obratnih primanjkljajev pritegniti samo tedaj, ko so vsi drugi zakladi že pošli, a tudi tedaj le na podstavi posebnega sklepa deželnega zbora.

Kadar se zavod opusti, mora ta zaklad, v kolikor ni potreben v poplačilo terjatev njegovih udov, deželni zbor uporabiti za ustanovitev, oziroma za vzdrževanje ali izboljšavo naprav, ki pospešujejo blaginjo delavnih prebivavcev kranjskih, zlasti kmetov in malih obrtnikov.

§ 26.

Pravilna visokost varnostnega zaklada znaša pet odstotkov premijske reserve. Dokler ne doseže te visokosti, prihaja vanj 75% vsakoletnega prebitka pa izterjana vračila.

§ 27.

Zakladu za kurzno nestanovitnost je vsako leto pripisati ves nerealizovani kurzni dobiček.

§ 28.

V izboljševalni zaklad spadajo:

1. Znesek 50.000 gld., ki ga je dežela Kranjska zanj odmenila ob petdesetletnici vladanja Njegovega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I.
2. Zavarovalni zneski, ki so zastareli vsled nepravočasnega prejema.
3. 25 odstotkov vsakoletnega gospodarskega prebitka.
4. Po poplačilu vseh provizij za sklepanje, dokler je varnostni zaklad pravilno visok, tisti zneski, ki jih je po § 26. temu oddajati.
5. Kaka namenila temu zakladu.

§ 29.

Provizije, ki so se izdale v prvih desetih letih zavodovega obstanka za sklepanje zavarovanj, se amortizujejo v amortizacijski dobi, dolgi največ deset let.

Ta doba se primerno skrajša, če je po izkušnjah zavodovih srednja zavarovalna doba manjša.

§ 30.

Glede knjigovodstva in računovodstva ter računskega sklepa pa gospodarskega poročila je uporabljati dotična določila ministrskega ukaza z dne 5. marcija 1898. leta, drž. zak. št. 31.

§ 31.

Listine, na katere se za zavod opirajo obveznosti ali opustitve pravic, razen zavarovalnih listin, se morajo deželnemu odboru predložiti v potrditev.

Za izdelavo zavarovalnih listin in pa za poslovno dopisovanje je potreben samo podpis vodilnega uradnika ali njegovega namestnika.

§ 32.

Obratne primanjkljaje, v kolikor jih ni zalagati iz posebnega zaklada, poravnava varnostni zaklad prvi. Za njim se smejo pokrивati po določilih § 25. iz izboljševalnega zaklada. Kak nadaljnji primanjkljaj je izravnati s primerno skrčbo zavarovalnih obveznosti, ako ne bi deželni zbor sklenil česa drugega.

§ 33.

Dokler je varnostni zaklad tolikšen, kolikršen mora biti po pravilih, se najprej plačujejo vse še ne amortizovane provizije za sklepanje z zneski, ki jih je temu zakladu odkazovati po določilu § 26.

§ 34.

Zavodova imovina se sme nalagati samo:

1. v domačih vrednostnih papirjih, v katerih se sme nalagati pupilarna imovina;
2. v posojilih državi ali kraljevinam in deželam, zastopanim v državnem zboru;
3. na domača obrestonosna posestva, če ne ostanejo obremenjena nad tretjino kupnine;
4. na domače pupilarnovarne hipoteke;
5. v domačih hranilnicah;
6. v posojilih na vrednostne papirje, navedene pod št. 1, in sicer samo do zneska 80 odstotkov borzne kurzne vrednosti, ki pa pri izžrebnih papirjih ne sme presegati najmanjšega zneska, kateri pride nanje po žrebem načrtu po odbitih pristojbinah;
7. v posojilih domačim pridobitnim in gospodarskim zadrugam, katere smejo tuje denarje sprejemati po pravilih le s tem pogojem, da ne presegajo vplačanih jamčljivih vlog;
8. v vlogah pri akreditovanih domačih kreditnih zavodih, in to kontokorentno ali proti blagajničnim listkom, toda samo v toliko, kolikor je za opravljanje poslov potreba imeti na razpolago pripravljenih novcev.

§ 35.

Spore iz zavarovalnega razmerja med udi in zavodom poravnavajo trije udje-razsodniki s pravno močjo, ki je določena v IV. oddelku VI. dela zakona z dne 1. avgusta 1895. l., drž. zak. št. 113. V razsodišče, ki ni vezano na nobeno določeno postopanje, pošljeta dotični ud in zavodovo vodstvo po enega zavodovega uda; ta dva uda izbereta načelnika ali, ako nista edina glede njega, ga izžrebata iz zavarovavcev. Stroške za postopanje plača stranka, ki je podlegla.

Za razsoje vseh pravnih zahtev, o katerih se ne more odločiti po pravilih, je pristojno sodišče v Ljubljani, pod katero spada dotični tožbeni predmet, najsi zavod bo tožitelj ali toženec.

§ 36.

Zavod se opusca samo po sklepu deželnega zbora.

Da je tak sklep veljaven, za to je potrebna po deželnem redu določena kvalifikovana večina; ni pa potrebna za tak sklep, ker se da bilančno ravnotežje doseči samo s podvojitvijo premij, oziroma z nji primerno znižbo rent.

§ 37.

Zavod vodi in upravlja deželni zbor vojvodine Kranjske, oziroma njegov izvršujoči organ, deželni odbor.

Kuratorij treh udov, ki ga izvoli deželni zbor izmed vseh poslancev, nadzoruje poslovanje in gospodarjenje; v ta namen mu mora zavodovo vodstvo predlagati poročila o gospodarstvu in delovanju. Kuratorija dolžnost je tudi, da po pravilih uporablja dohodke izboljševalnega zaklada (§ 24., št. 3).

Udje kuratorija izbere izmed sebe načelnika, ki po potrebi sklicuje kuratorje na seje, in ki določuje sejam vzporede.

O zapaženih rečeh in pa o uporabi dohodkov izboljševalnega zaklada mora kuratorij vsako leto deželnemu zboru ob rednem zborovanju predložiti poročilo.

Služba kuratorjeva je brezplačna častna služba in premine vselej ob začetku prve seje deželnega zbora, ki je bil vsled novih volitev izvoljen, oziroma kadar prestane kurator biti deželni poslanec iz kakega drugega vzroka nego spričo razpuščenega deželnega zbora.

§ 38.

Deželnemu zboru je pridržano:

1. odobravati letna poročila;
2. ustanavljati in urejati uradniške službe in določevati uradnikom prejemke;
3. sestavljati in prenavljati pravila;
4. sklepati o pokritju obratnih primanjkljajev, ko sta že docela porabljena varnostni zaklad in zaklad za kurzno nestanovitnost;

5. sklepati o uporabi izboljševalnega zaklada za poravnavo obratnih primanjkljajev;
6. sklepati o sprejemu namenil za izboljševalni zaklad;
7. opustiti zavod;
8. na kak način ga je opustiti;
9. sklepati o uporabi preostalega prostega izboljševalnega zaklada ob opustitvi zavoda.

§ 39.

Deželni odbor zastopa zavod proti oblastvom in drugim osebam; on je deželnemu zboru odgovoren za namenu primerno gospodarstvo, v kolikor se ne nanaša na reči, ki so odkazane kuratorjem. Tudi mu mora konec vsakega upravnega leta predložiti izkaz o gospodarskih uspehih, ki bodi podpisani tudi od zavodovega voditelja, in pa računski sklep zavodov.

Deželnemu odboru pristoji nadalje:

- a) izdelati pravilni red za zavodovo vodstvo in upravo;
- b) izdelati pravilni red za kuratorij;
- c) predlagati vse razpravne predmete, ki so pridržani odobrilo deželnega zbora;
- d) plodonosno nalagati zavodove denarje;
- e) sklepati in razdirati povratne zavarovalne pogodbe;
- f) imenovati, više pomikati, upokojevati in odpuščati zavodove uradnike;
- g) postavljati zavodove opravnike, ki ne pripadajo uradniškemu stalnemu osebju, ter jim dajati poverila (legitimacije);
- h) dovoljevati ne ustanovljene ter med tekoče pisarniške potrebščine ne spadajoče stroške (kakor doklade, dnevsčine, provizije in nagrade zavodovim uradnikom in opravnikom);
- i) dajati pooblastila zavodovim uradnikom in opravnikom;
- j) postaviti matematičnega konzulenta;
- k) postaviti pravnega zastopnika v obrambo zavodovih pravic za tiste slučaje, v katerih je potrebno njih pravniško zastopanje;
- l) pridobivati, prodajati ali obremenjevati posestva;
- m) jemati in dajati posojila;
- n) razsojati o pritožbah zoper odredbe zavodovega voditelja;
- o) postavljati in izpreminjati premijske tarife;
- p) končno razsojati o vseh stvareh, ki niso izrečno odkazane deželnemu zboru ali kuratoriju.

§ 40.

Za veljavnost v § 38. pod št. 3 in 8 omenjenih sklepov deželnega zbora in pa čistih premijskih tarif je potreba državnega odobrija.

Državnega odobrila je treba nadalje vsaki pogodbi, s katero

- a) zavod v katerikoli obliki svoje zavarovance prenese na drug zavod ali prevzame zavarovance od drugega zavoda;
- b) svoje zavarovance da drugemu zavodu v popolno povratno zavarovanje.

§ 41.

Zavod je pod državnim nadzorstvom po določilih zakonov in predpisov, ki ravno veljajo. Za neposredno nadzorovanje zavoda sme državna uprava postaviti cesarskega komisarja.

